

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

100008
's-Gravenhage, 10 Juni 1950

No. 86623

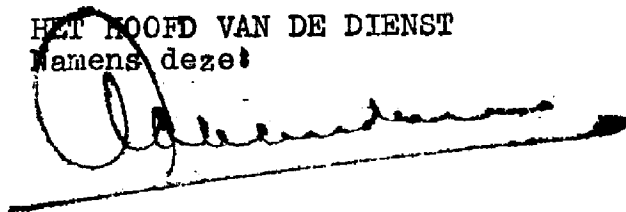
Bijlage: 1

Betr.: Overzicht No. 4

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van
Overzicht No. 4 van mijn Dienst, afgesloten per 26 Mei 1950.

HET HOOFD VAN DE DIENST
Namens deze:

AAN: Alle Politieverbindingen.

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht No. 4 - 1950

I N H O U D

I	Communisme Internationaal	blz.	1
II	Activiteit van de C.P.N. en haar Hulporganisaties	"	4
III	Andere groeperingen	"	8
IV	Indonesië	"	10
V	Overzicht der stakingen in Mei 1950	"	13

INDEX

Maatregelen tegen communisten in het buitenland	blz.	1
Aankomst van de eerste Amerikaanse wapenzendingen voor Nederland; teleurstellende ervaringen van de C.P.N. en haar satellieten	"	2
De havenstaking te Antwerpen; geen terugslag in Nederlandse havens	"	2
"Spontane" vredesdemonstraties in enige Nederlandse gemcenten; ingrijpen van de politie	"	2
Russische pers- en radio-propaganda over zgn. weigering door Nederlandse havenarbeiders om een Amerikaans transportschip te lossen	"	3
Artikel van Kominformkrant over "De taken in de strijd voor de vrede"	"	3
Het Atlantisch Pact door F. BARUCH gekwalificeerd als de logische consequentie van Hitler's aanvalspolitiek	"	4
Beperkte teruggang van het aantal communistische stemmen bij de verkiezingen-1950 in Nederland	" en "	4 5
1 Mei-oproep van het Dagelijks Bestuur der C.P.N.; aantal concrete eisen gesteld	"	5
De algemene vergadering der Vereniging "Nederland-U.S.S.R.", ontwikkeling tot massa-organisatie	"	6
De Arbeiders Bond voor Cultuur en zijn toekomst	" en "	6 7
Weigering van Nederlandse visa aan Sowjet-artisten	"	7
"Maand van Vriendschap met de Sowjet-Unie", medewerking van de WOKS in Nederland	"	7
Het A.N.J.V. ; organisatorische tekortkomingen	"	7
Afscheidnummer van het maandblad "De Vrije Katheder" (Mei 1950); drie verklaringen betreffende het gerezen conflict	" en "	8 9
Activiteit van P. KREMERS in het "Internationaal Legioen der Wereldburgers"	der " en "	9 10
De communistische partij functionaresse Annie Averink over Azië en het communisme; brochures van "Pegasus"	"	11
Het orgaan van de "Perhimpunan Indonesia" over Indonesie en de Sowjet-Unie	"	12

I. COMMUNISME INTERNATIONAAL.

De tegenstellingen tussen democratie en communisme hebben zich de laatste weken toegespitst. In Frankrijk werd de voorzitter van het communistische Wereldvredescomité te Parijs, Professor Frédéric Joliot-CURIE, door de regering ontslagen als Hoge Commissaris voor de atoomenergie in Frankrijk.

In Australië deed de regering het voorstel doortastend op te treden tegen extremistische activiteit. Zij wil de communistische partij buiten de wet stellen en haar bezittingen onteigenen. Voorts vraagt de Australische regering van het parlement volmachten om personen als communisten aan te duiden, deze "aangeduide personen" (declared persons) bij hunnerzijds voortgezette activiteit strafrechtelijk te doen vervolgen (maximum vijf jaar gevangenisstraf) en hen te verwijderen uit de leiding van vakverenigingen en overheidsfuncties.

In Zuid-Afrika heeft de minister van justitie een wetsvoorstel ingediend tegen "onrechtmatige organisaties" (unlawful organizations) en haar leden.

De bezettingsautoriteiten in West-Berlijn troffen op hun beurt voorzorgsmaatregelen om zo nodig krachtdadig te kunnen optreden tegen een Pinkster "vredesopmars" van communistische jeugdformaties (Freie Deutsche Jugend) naar het door de westelijke geallieerden beheerde stadsdeel.

Stalinisten in vele landen hebben inmiddels in woord en geschrift tegen deze plannen en maatregelen stelling genomen. De Australische premier Menzies merkte bij de indiening van het hiervorengenoemde wetsvoorstel op, dat er, behoudens in technische zin, geen vrede heerst. Zijns inziens heeft de Sowjet-Unie de "koude oorlog"-techniek vervolmaakt. Zij gaat vergezeld van georganiseerde vredesdemonstraties, niet ter bevordering van ware vrede, maar om de defensieve voorbereidingen van de democratieën te beletten of te verzwakken.

Ook in Nederland mag het communistische standpunt t.a.v. de bewapening voldoende bekend worden geacht. Onlangs verklaarde een toonaangevende partijfunctionaris in het openbaar, dat de communisten uitsluitend bezwaren hebben tegen de kapitalistische legers en niet tegen het Rode leger, het leger van de arbeiders. Dit weerhoudt de Stalinisten echter niet met pacifistische leuzen te blijven schermen teneinde hun vredesaanhang te verbreden.

Ofschoon de communisten, wanneer het hun past, alle geweld afzweren, zo stelde "The Times" onlangs vast, tonen de handelingen en toespraken van hun leiders vooral in Frankrijk en Italië aan, dat zij op een teken van het Kremlin paraat zijn om sabotage- en ontwrichtingshandelingen te plegen tegen elke regering ter wereld. In Nederland kwam een dergelijke mentaliteit tot uiting bij de agitatie tegen het lossen van Amerikaanse wapenen in Rotterdam. Het Werkcomité van de Amsterdamse Vredesraad organiseerde in verband daarmee in de hoofdstad een openbare vergadering. Een havenarbeider, Leo DORCHAIN, sprak over vechtpartijen met de (Rotterdamse) havenpolitie en over het heldhaftige gedrag van de vrouwen, van wie een aantal aangehouden werd, die niet meer door de arbeiders ontzet konden worden. Er was, aldus

deze spreker, niet aan gedacht de telefoonverbindingen af te snijden, zodat de politie kon worden gewaarschuwd.

Begin Mei kwamen de eerste wapenzendingen uit Amerika naar Rotterdam, waar het lossen tot dusverre zonder stoornis plaats vond. De Communistische partij en haar satelliet-organisaties, inzonderheid de Vredesraad, moesten ervaren, dat hun langdurige en kostbare agitatie daartegen generlei voor de partij gunstige resultaten heeft opgeleverd. Vanzelfsprekend heeft de communistische pers zich sindsdien ingespannen dit duidelijke fiasco te verdoezelen. Er kwam niets terecht van het voornemen, veelvuldig in communistische kring geuit, om desnoods een "bebloede kop" te riskeren bij het krachtdadig verzet tegen de lossing.

In Antwerpen brak eind April een staking uit, welke de havens enige etmalen volkomen heeft stilgelegd. De communistische pers stelde het voor alsof deze staking een rechtstreeks protest tegen de wapenzendingen uit Amerika inhield. In werkelijkheid was het een manoeuvre der communisten die gebruik maakten van de onder de dokwerkers heersende sociale onrust. Antwerpen heeft namelijk een aanzienlijk overschot van arbeidskrachten, die niet langer in de havens emplooi kunnen vinden.

Aan bedoelde staking werd van hogerhand door krachtig optreden een einde gemaakt.

In Rotterdam hebben de communisten dit aanvankelijke succes van hun Belgische kameraden op geen enkele wijze kunnen uithuiten.

Een viertal schepen, met lading voor België en Nederland aan boord, werd, toen deze in Antwerpen niet gelost werd, eind April eerst naar Rotterdam gedirigeerd. De goederen voor laatstgenoemde haven werden daar normaal ontscheept. De werkgevers hebben niet getracht ook het voor België bestemde vrachtgoed in Rotterdam aan wal te doen brengen. Ongeveer tezelfdertijd (eind April-begin Mei) werd te Rotterdam een loonconflict op twee "suikerboten" bevredigend geregeld voor de arbeiders. Kennelijk werd terzake rekening gehouden met de omstandigheid dat elke strubbeling door de communisten, i.c. de E.V.C., zou zijn aangegrepen teneinde het lossen van Amerikaanse wapenzendingen te verhinderen of te stagneren.

De Nederlandse havenarbeiders reageerden op de staking van Londense dokwerkers evenmin in voor de communisten positieve zin.

Het bleek overigens voor de C.P.N.-leiders een onmogelijke taak de massa elders te bewegen daadwerkelijk solidariteit te betuigen met een staking, die niet was uitgebroken.

De partijleiding moet zulks wel hebben gevoeld als een ernstig gebrek aan strijdvaardigheid. Dit verklaart waarschijnlijk waarom men enkele weken later "spontane" vredesdemonstraties in enkele gemeenten heeft trachten te houden niettegenstaande door de politie uitgevaardigd verbod. Het kwam daarbij o.a. in Amsterdam en Rotterdam, Utrecht en Zaandam tot ordeverstoring. De demonstranten hebben zich tegen het corrigerend optreden van de politie niet verzet, uitgezonderd bij twee betogingen te Amsterdam. "De Waarheid" greep deze gebeurtenissen noch-

tans aan om te spreken van "krachtige vredesdemonstraties". De politie heette machteloos om de stem van de vrede te smoren.

De "Izwestia", het dagblad van de Opperste Sovjet, publiceerde een bericht uit Den Haag, dat de Nederlandse arbeiders weigerden Amerikaans oorlogsmaterieel te lossen. Het orgaan gewaagde van "de stormachtige gebeurtenissen" in Rotterdam i.v.m. de weigering van de havenarbeiders om een Amerikaans transportschip te lossen. Radio Moskou (6-5-50) verbreidde ook dit gekleurde nieuws. Verder toonde een bericht in de Kominformkrant (14-4-50) aan, dat geen moeite wordt ge-
spaard om de illusie te wekken, dat de communistische vredesbeweging ook in Nederland door brede lagen der bevolking wordt gesteund. De Engelse editie meldde n.l. dat "a clergyman, Strajd" (bedoeld is Ds. Strijd) te Zaandam een preek hield ter ondersteuning van de vrede. Hij wenste de havenarbeiders geluk die de Amerikaanse doodelijke wapens weigerden te laden en verweet de Nederlandse geestelijkheid tijdens de "meeting van de agressors in Den Haag" (de bijeenkomst van de Defensieraad van het Atlantisch Pact) niet te hebben geprotesteerd tegen de plannen om een nieuwe oorlog te ontketenen.

Mogelijk ter uitvoering van een centraal verstrekte opdracht nam "De Waarheid" (13-5-50) een groot artikel over uit het Kominform-periodiek van 28-4-50 betreffende "De taken in de strijd voor de vrede". De "Humanité", het dagblad van de Franse Communistische Partij, plaatste het eveneens in extenso (9-5-50). De vredescomité's in stad en land, in de bedrijven, kantoren en onderwijsinstellingen zijn, zo stelt het Kominformblad vast, de organisatorische cellen van de gehele vredesbeweging. Zij voeren direct de strijd onder de massa's en leggen het contact tussen de plaatselijke organisaties van de verscheidene aan de vredesbeweging deelnemende stromingen en verenigingen. De campagne voor het verzamelen van handtekeningen (actie tegen het atoomwapen), aanbevolen in de oproep van het Permanent Comité van het Wereldvredescongres, dat zoals bekend onlangs te Stockholm vergaderde, levert alle voorstanders van de vrede "een schitterende mogelijkheid" de massa's op grote schaal over de doeleinden en de taken van de strijd voor de vrede onder de huidige omstandigheden voor te lichten, de mensen voor onderschatting van het oorlogsgevaar te waarschuwen, "de agressieve plannen van het Amerikaanse imperialistische kapitaal te ontmaskeren" etc.

De Nederlandse Vredesraad verspreidde een extra editie van zijn orgaan "Vrede" na aankomst van het eerste schip met Amerikaanse wapens op 4 Mei j.l. in de haven van Rotterdam. Het blad staat onder hoofdredactie van Willem Klinkenberg, Amsterdam. De actuele situatie werd in het pamflet vergeleken met die der Mei-dagen van 1940. Nadrukkelijk werd geappelleerd aan de Nederlandse verzetsgeest. Aan de politie en de boven haar gestelde autoriteiten werd fascistische gezindheid verweten. In "Vrede" en in de overige persorganen, welke de communisten ter beschikking staan, klinkt bevenal een vijandige toon jegens de politie, welke nazi-mentaliteit wordt toegeschreven.

Het defensief verbeid der Atlantische Mogendheden is zonder meer

Bronals de "Rode Vaan" van de Belgische C.P. (22-5-50)

de logische consequentie van Hitler's aanvalspolitiek genoemd o.a. door F.B. (Siegfried Baruch) in De Waarheid van 19 Mei j.l.

Overigens namen de partijfunctionarissen Jan Schalker en Harry Verheij, resp. in het C.P.N.-dagblad van 6 en 8 Mei j.l., enige afstand van de mislukte stakingscampagne te Rotterdam. De eerste constateerde, dat de reactie alles had vermeden, wat uitbreiding en verscherping van de strijd kon brengen, waardoor de lossing van de wapens vertraagd zou worden. Niet of de wapens aan de wal zouden komen was volgens Schalker beslissend, maar of de arbeiders bereid zouden zijn deze wapens aan te raken en in een komende oorlog te hanteren. Verheij trachtte de betekenis van de eerste wapenlossing hier te lande te verkleinen. Evenals de algemeen partijsecretaris Paul de GROOT stelde hij de eerste wapenzending voor als een "proefstomen" van de reactie. Blijkens de propaganda van de "oorlogs-regering" was alles zeer normaal gegaan, maar vroeg Verheij: "Is het normaal om door een geweldige politiemacht het havengebied te laten bezetten? Is het normaal om allerlei maatregelen te nemen met het doel verwarring te brengen onder de havenarbeiders? Is het normaal door onderkruipers en bazen het smerige werk te laten verrichten? Is het normaal om in de nacht het schip te laten binnenlopen of is dit uit voorzorg? Is het normaal, dat er slechts 450 ton oorlogsmateriaal aan boord was?"

Uit deze en andere vertogen werd wel duidelijk dat de C.P.N.-leiding de tegenslag moeilijk kon verwerken.

II. ACTIVITEIT VAN DE C.P.N. EN HAAR HULPORGANISATIES.

De verkiezingen van 26 April j.l. hebben de communistische afgevaardigden in de Provinciale Staten teruggebracht van 58 in 1946 tot 31 in 1950, dit op een landelijk totaal van 590 Statenzetels. Vergelijken met de uitslagen van de Kamerverkiezingen van 1948 en de Gemeenteraadsverkiezingen van 1949 was de achteruitgang evenwel minder opvallend. De partij behaalde in totaal in:

1948	382.001	stemmen,	in	percentage	uitgedrukt	7.74
1949	331.725	"	,	"	"	6.95
1950	329.365	"	,	"	"	6.80.

In de grote steden werd sedert 1949 achteruitgang geboekt: in Amsterdam 2.691, Rotterdam 1.342 en Den Haag 1.692 stemmen.

Daartegenover stond stemmenwinst in enkele middel-grote en verschillende kleinere gemeenten, zodat het uiteindelijke verlies sinds vorig jaar niet meer dan 2.360 stemmen bedraagt.

"Ongeschokt verder" luidde het hoofdredactionele commentaar, dat "De Waarheid" aan de stembusresultaten wijdde. De partij had te vechten tegen Washington, "dat met miljoenen dollars het anti-communistisch spektakel financiert". De Amerikaanse politieke druk op Nederland had, aldus het Waarheid-commentaar, nog meer dan anders een caricatuur van de uitspraak gemaakt. De Statenverkiezingen-1950 zouden de woorden van Paul de Groot op het jongste Partijcongres hebben bevestigd, dat

verkiezingen hier geen graadmeter meer zijn voor de politieke invloed van een partij. "De Waarheid" beriep zich daarvoor op het verschijnsel, dat vele stemgerechtigde Nederlanders thuis bleven, blanco stemden of hun stembiljet bewust of onbedoeld van onwaarde maakten (12,7% ongeldig). Met de blanco-stemmers schatte het C.P.N.-dagblad hun totaal op 800.000 (circa 15%). Zij hielden de "derde partij" in Nederland te vormen, komende na de K.V.P. en de P.v.d.A. en nog vóór de A.R. partij. Deze 15% van de bevolking rekende "De Waarheid" tot de tegenstanders van de regeringspolitiek.

De jongste verkiezingsuitslag hield niettemin belangrijke lessen voor de C.P.N. in. Zo werd geoordeeld, dat de partij in Amsterdam door beter te werken de achteruitgang had kunnen voorkomen. En wat voor Amsterdam gold, gold ook voor andere districten, waar geen vooruitgang mocht worden geconstateerd.

De positie van de C.P.N. was volgens "De Waarheid" evenwel niet geschoon. De brochurehandel der C.P.N. gaf een verkiezingsvlugschrift in driekleurenomslag (rood-wit-blauw) uit onder de bekende slagzin: Eenheid voor vrede en brood. De brochure bevat een korte toelichting op de voornaamste eisen, weergevende de belangen van de arbeiders, kleine boeren en tuinders. Achtereenvolgens werden in dit geschrift overbekende kwesties aan de orde gesteld, n.l. de verdediging van het levenspeil; maatregelen ter bestrijding van de werkloosheid; het platteland; betere gezondheidszorg; Indonesië; onmiddellijke en volledige terugkeer van de troepen; de alles-omvattende vredescampagne en tenslotte de verdediging van de democratie. Meer concrete eisen (tweede vijf procent loonsverhoging, doeltreffende bestrijding van de werkloosheid en onmiddellijke uitvoering van de wet op de werkloosheidsverzekering) werden gesteld in de Mei-oproep 1950 van het D.B. der C.P.N.

Na langdurige onderbreking plaatste het Dagelijks Bestuur der C.P.N. in "De Waarheid" van 17-5-50 weer eens een zgn. "Kort Verslag". Het voorgaande over de Vrije Katheder-kwestie dateerde van 20-1-50.

Over de actie van de "vredesstrijders in de havens" stelde het D.B. met vreugde vast, dat deze bij de aankomst van de tweede wapenzending in Rotterdam een grotere omvang en strijdkracht vertoonde dan de eerste maal. Volgens het D.B. der partij kwam het er thans vooral op aan de strijd in steeds krachtiger omvang voort te zetten en uit te breiden tot de gehele bevolking.

De 1 Mei-herdenking bracht voor de C.P.N. de gebruikelijke openluchtbijeenkomst en demonstratie in Amsterdam en de vieringen op bescheidener schaal elders. Nieuwe aspecten deden zich niet voor. De uitvoerige 1 Mei-rede van Paul de Groot handelde alleen over het bekende thema; vrede, vrijheid en democratie, met de even vertrouwde variant: voor een zelfstandig Nederland.

De voornaamste hulporganisaties der partij hebben zich in de jongste periode hoofdzakelijk bezig gehouden met het beleggen van festivals, congressen of algemene jaarvergaderingen. In het vorige overzicht werden in dit verband de A.B.C., het A.N.J.V. en de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." terloops vermeld. Daaraan kunnen inmiddels "Verenigd

Verzet 1940-1945" en de N.V.B. worden toegevoegd.

"Nederland-U.S.S.R." trok van alle de meeste belangstelling, vooral uit hoofde van haar voorgenomen ontwikkeling tot massaorganisatie.

Inmiddels kan uit de gevoerde besprekingen en de desbetreffende publicaties in het maandblad "NU" worden vastgesteld, dat de vereniging de politieke situatie zal beoordelen van hetzelfde standpunt als de C.P.N., zij het in gematigder termen. De vereniging zal de beweerde aanhoudende laster over de Sowjet-Unie en haar leiders in brede kring moeten trachten te weerleggen. "Nederland-U.S.S.R." zou thans ruim 10.000 leden tellen, doch voor het komende verenigingsjaar is de taak gesteld vele nieuwe leden te winnen, waarom mede belangstelling moet worden gewekt in de kringen van het onderwijs en bij sport- en speeltuinverenigingen e.d.

De verandering van het karakter van Nederland-U.S.S.R. is niet onverwacht gekomen, maar langzaam voorbereid. Reeds het eerste verenigingscongres sprak zich kritisch uit over het streven naar isolement, dat in bijzonder de op dat moment nog de boventoon voerende intellectuele leden der vereniging dreigde te vervreemden van de communistische zaak. Het standpunt van het Kremlin was vooral na het congres van Wroclaw (1948) en het Wereldvredescongres te Parijs (April 1949) duidelijker geworden. Het verlangde kennelijk van intellectuelen, kunstenaars en arbeiders gezamenlijk, een totale krachtsinspanning in het kader van het communistische vredesoffensief.

Gaandeweg heeft de leiding van "Nederland-U.S.S.R." haar aanhang rijp gemaakt voor een strijdvaardiger instelling, in het bijzonder t.o.v. internationale politieke problemen.

Aan de Partij bleef voorbehouden mede front te maken tegen vermeende binnenlandse misstanden; de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." legt zich te dien opzichte doelbewust beperking op.

Het voornaamste kenmerk van de door haar leiding betoonde partijdigheid, bleek steeds meer te zijn een demonstratie van trouw aan de politieke en culturele idealen van de Sowjet-Unie. Wat de partij vanwege haar doctrinair en disciplinair karakter moeilijk kon tot stand brengen moest voorbehouden blijven aan een andere loyale organisatie. "Nederland-U.S.S.R." bood de mogelijkheid om, soepeler dan enige communistische partijinstantie, toegang te krijgen tot andersdenkenden, die wellicht voor een rechtstreekse aanraking met communistische organisaties zouden zijn afgeschrikt. De vereniging werd voorbestemd om de propagandistische binding te worden tussen doelbewuste communisten enerzijds en meelopers van gevarieerde maatschappelijke positie anderzijds.

De vraag rijst, welke plaats de Arbeiders Bond voor Cultuur (A.B.C.), zoals bekend gevormd uit de Stichting "Radio Werkend Nederland" en de Bond van Socialistische Zang- en Muziekverenigingen, in de naaste toekomst zal innemen, gelot op de ontwikkeling van de Vereniging "Nederland-U.S.S.R."

Ofschoon de A.B.C. niet, zoals "Nederland-U.S.S.R.", als een communistische mantel - doch als een nevenorganisatie moeten worden gezien,

zal er rekening mee moeten worden gehouden, dat beide zich voortaan zullen bezighouden met de beïnvloeding van de massa.

Ter hiervoren genoemde algemene vergadering en later in het maandblad der vereniging (Mei 1950) werd geprotesteerd tegen het feit, dat visa waren geweigerd aan vier Sowjet-artisten die door de WOKS naar het congres van "Nederland-U.S.S.R." zouden worden gezonden. Een dergelijke weigering bracht de goede verstandhouding tussen Nederland en de Sowjet-Unie, als ook de vrede in gevaar. De vereniging protesteerde hier tegen bij de Nederlandse regering.

De jongste activiteit van "Nederland-U.S.S.R." was het organiseren van de "Maand van Vriendschap met de Sowjet-Unie". Daarvoor werd in samenwerking met de Russische Vereniging voor Culturele betrekkingen met het buitenland (WOKS) te Amsterdam op 19 Mei j.l. een tentoonstelling van Sowjet-vredesopbouw en -architectuur geopend door de burgemeester van de hoofdstad.

De Sowjet-ambassadeur in Nederland sprak een korte rede uit. Blijkens het Waarheid-verslag zeide ambassadeur ZAITSEV o.m., dat de duistere krachten van de imperialistische reactie erop gerekend hadden, dat de Sowjet-Unie tientallen jaren lang door de oorlog veroorzaakte moeilijkheden niet zou oplossen. Maar de zelfopofferende arbeid van de Sowjet-mensen had schitterende vruchten gedragen.

De organisatoren van de genoemde "Maand van Vriendschap" deelden mede, dat het in de bedoeling had gelegen vriendschapsmanifestaties te doen plaats vinden, waarbij enige kunstenaars uit de U.S.S.R. zouden optreden. De Nederlandse autoriteiten hadden het verstrekken van visa aan een delegatie van Sowjet-kunstenaars nog steeds geweigerd, ondanks het feit dat van de zijde der Sowjet-ambassade vijf maal stappen bij haar waren ondernomen. In de Nederlandse pers werd nadien gepubliceerd, dat de Burgemeester van Amsterdam zich misleid achtte, omdat tegen zijn verwachtingen in politieke aspecten aan de plechtigheid waren verleend.

Over het A.N.J.V.-congres (8 t/m 10 April '50) werd nog nader bekend, dat de centrale Verbondsleiding voorzorgsmaatregelen trof om het nieuwe hoofdbestuur (35 man) te doen samenstellen uit tevoren zorgvuldig geselecteerde kandidaten. Aan een tiental overige gegadigden werd geen aandacht geschonken.

Veranderingen van principiële aard werden niet waargenomen. Het Verbond blijft de C.P.N.-koers strak volgen. Derhalve werd het accent ditmaal gelegd op de vredes-actie, waaraan o.m. het bedrijfs- en militairenwerk nog meer dienstbaar moeten worden gemaakt.

Evenals in de C.P.N. worden thans alle activiteiten geleid naar de centraal gestelde taak: strijd voor de vrede.

Vanzelfsprekend worden de mogelijkheden van A.N.J.V.-acties in de bedrijven en onder militairen waardevol geacht, doch niet meer erkend als zelfstandige taken.

De slechte financiële positie van het A.N.J.V., het tekort aan kader en de opleiding daarvoor, het geringe enthousiasme van het merendeel der gewone leden, bleken tot heden ernstige beletselen te zijn voor het

uitvoeren van vele gestelde taken.

Aan het congres van "Verenigd Verzet 1940-1950" (5 en 6 Mei) zal in een volgend overzicht enige aandacht worden besteed.

Ook deze vereniging geeft onverholven in haar activiteit blijk van haar communistische oriëntatie.

Het blad "De Stem van het Verzet" (No. 4-1950) heeft aangekondigd, dat nu gekozen moest worden, indien men niet te laat wilde komen in de ontbrande strijd voor de vrede, waarbij de verzetsstrijders niet in hun isolement moesten berusten.

III. ANDERE GROEPERINGEN.

Na December 1949 hield het maandblad "De Vrije Katheder" op geregeld te verschijnen (vide Overzicht No. 2-1950 blz. 14 en 15). Het afscheidnummer van de "V.K." (Mei 1950) heeft in drie daarin opgenomen "Verklaringen" aan de lezers uiteengezet welke tegenstellingen er rezen in de kring van redactie en medewerkers.

Deze uiteenzettingen hebben t.a.v. de ligging van het conflict geen nieuwe perspectieven geopend.

De "Verklaring aan de lezers" (no. 1), waaronder de namen Dr. A. Romein-Verschoor, M. Flothuis, L.v.d. Land en W. Ph. Pos zijn geplaatst, houdt o.m. in, dat de aanvallen van communistische zijde op De Vrije Katheder geen op zichzelfstaand verschijnsel vormen; zij zijn symptomen van het leven in een gespleten wereld. Naarmate de spanningen tussen "West" en "Oost" groter worden, streven beide partijen er met grotere ijver naar, hun rijen te zuiveren van wat zij als hun politieke tegenstanders beschouwen. "In de Verenigde Staten is de communistenjacht reeds enige jaren in volle gang en geraakt thans tot een graad van hysterie, waarbij voor velen het departement van Dean Acheson als een broeinest van bolsjewistische samenzweringen geldt. In Oost-Europa is de strijd tussen de Kominform en Tito een der duidelijkste voorbeelden van zulk een politieke zuivering en ook in de West-Europese communistische partijen, bijvoorbeeld in de Franse, kan men hetzelfde verschijnsel waarnemen."

Het behoeft geen betoog, aldus de verklaring, dat deze ontwikkeling binnen de redactie van De Vrije Katheder reeds geruime tijd het onderwerp van vele besprekingen is geweest. Een deel van de redactie was van mening, dat aan de minimum voorwaarde voor een werkelijk goede samenwerking eerst voldaan zou zijn, wanneer de gehele redactie de strijd voor de vrede identiek achtte met steun aan de Sowjet-Unie. Deze redactie-leden stonden op het standpunt, dat de huidige maatschappelijke en politieke spanningen een ondubbelzinnige keuze wettigden en eisten en dat deze keuze ten gunste van de Sowjet-Unie moest uitvallen. Andere redactie-leden weigerden deze keuzemogelijkheid, die volgens hen vijandigheid jegens Amerika impliceerde, als de enige mogelijkheid te zien en achtten het onjuist de strijd voor de vrede te koppelen aan de politiek

van één buitenlandse mogendheid. Thans beschuldigt de Nederlandse Communistische Partij een aantal harer leden van fractionneren, wat zeggen wil, dat zij ernaar zouden streven een deelgroep binnen de partij te vormen welke door de partij genomen besluiten saboteert of doorkruist. Het is duidelijk dat deze beschuldigingen alle leden van de redactie in een onontkoombare dwangpositie hebben gebracht. De communistische leden kunnen onmogelijk hun medewerking aan een "fractie-orgaan" en de samenwerking met een "Trotzkist" combineren met een loyale houding jegens hun partij. De niet-communistische redactieleden kunnen en willen niet dulden, dat een instantie buiten de redactie invloed uitoefent op hun beleid door middel van dreigende sancties jegens een aantal hunner mede-redactieleden. Geen der redactieleden ziet een mogelijkheid de samenwerking, waarvan zij het bestaan van De Vrije Katheder afhankelijk achten, van deze druk te bevrijden, aldus de slotopmerking.

De tweede verklaring, opgesteld door Mr P. E. Eldering, M. de Swaan (de directeur van het thans opgeheven maandblad) en A. F. Willebrands, huldigde het hiervoren door de eerste groep bestreden inzicht.

Het is, zeggen zij, juist een voorstelling, die ons door de oorlogszuchtige partij wordt opgedrongen, dat men zou moeten kiezen tussen "Oost" en "West" en dat Nederland in dit opzicht in het "Westen" zou liggen..... In werkelijkheid zijn er in het "Westen" oorlogszuchtige regeringen ^{en} vredelievende volkeren. Ook in het "Westen" worden de mensen zich thans snel bewust, dat de zijde vanwaar het oorlogsgevaar dreigt hun eigen regering en die der Verenigde Staten is en er is een groeiend verzet tegen de Amerikaanse bewapening van Europa, die slechts tot vernietiging van Europa zou kunnen leiden. In deze situatie achten de ondertekenaars het onverantwoord hun werk voor de vrede te beëindigen; daarom zullen zij, nu de Vrije Katheder niet meer is, "andere middelen moeten vinden om deze strijd voor de vrede voort te zetten".

Mr H. J. L. Wiessing wenste in zijn verklaring (nr. 3) af te zien van iedere terugblik en er de nadruk op te leggen, dat De Vrije Katheder, in hoe klein formaat ook, in elk geval moet worden voortgezet en wel als weekblad, en met als doel: bevordering der vrije discussie tussen hen, die zich in deze gevaarlijkste van alle tijden de bescherming van de vrede ten doel stellen.

In overzicht No. 12-1949, blz. 27 werden doel en werkwijze van het "Legioen der Wereldburgers" besproken.

Het werd zoals bekend in Mei 1949 opgericht door Petrus Franciscus Kremers, te Amsterdam. Hij kwam tot de vorming van het Legioen, nadat hij begin 1949 door zijn optreden in de in 1947 eveneens door hem gestichte "Wereld Federalisten Beweging", gedwongen was zijn voorzittersfunctie daarin op te geven.

Als Algemeen Voorzitter der Wereld Federalisten Beweging publiceerde P. F. Kremers in 1948 een "Appèl aan het geweten van het Nederlandse Volk", waarin was opgenomen een door 212 vooraanstaande Nederlanders, merendeels professoren ondertekend manifest, waarin werd op-

geroepen tot steun aan bedoelde Beweging.

Onlangs verzamelde Kremers ruim 150 handtekeningen van vooraanstaande Nederlanders onder een door hem voor het Internationaal Legioen samengesteld manifest.

Kremers heeft de gewoonte zijn propaganda met zoveel mogelijk klinkende namen op te sieren. Hij gaf o.a. pamfletten uit met de portretten van diverse kamerleden, die zich wel eens hadden uitgesproken over het ideaal van één wereldregering ter vermijding van oorlog. Deze vlugschriften vestigen bij oppervlakkige lezing de indruk, dat de betrokken personen zich speciaal voor steun aan het Legioen hebben uitgesproken. Voorts liet hij in de kop van het door hem geredigeerde orgaan "Extra-Editie" vermelden, dat de oplage 1.800.000 exemplaren bedroeg (werkelijke oplage 40.000).

In Februari 1950 huurde hij voor propaganda-doelēinden het perceel Korte Poten 57 te 's-Gravenhage.

Na aanvankelijk lid te zijn geweest van de Rooms-Katholieke Staats Partij, werd hij in 1945 lid en propagandist der Nederlandse Bellamy Partij.

In Mei 1946 stelde hij een door hem beheerde kunstzaal ter beschikking van kunstenaars, die een tentoonstelling organiseerden ter ondersteuning van het verkiezingsfonds van de C.P.N.

In hetzelfde jaar richtte hij de Partij van de Daad op, welke ten doel had o.a., "de kapitalistische maatschappijvorm met alle middelen, die niet in strijd zijn met de Grondwet van de Partij te bestrijden en af te schaffen". De Partij van de Daad stelde zich overigens op een geweldloos en pacifistisch standpunt.

Kremers werd 19 September 1946 gearresteerd, i.v.m. door hem als voorzitter van genoemde partij gehouden toespraken van opruiend karakter. Zij waren gericht tegen de uitzending van troepen naar Indonesië.

In het ten dienste van het Legioen gestelde orgaan De Wereldburger-Het Zaterdagavondblad schreef P.Kremers een hoofdartikel onder de kop "Landverraad of Wereldburgerschap?" (8-4-50).

Men vindt het, aldus de scribent, nog steeds burgerplicht zich blindelings aan de dienstplicht te onderwerpen. Z.i. gaat "trouw aan de wereldgemeenschap, in het bijzonder wat betreft het vredesvraagstuk, elke nationale plicht te boven", vooral ook, aldus Kremers toevoeging, "onze plicht jegens de regering in oorlog". Dit standpunt - in praktijk toegepast - staat niet ver af van de door de communisten aanbevolen onbeperkte solidariteit met de Sowjet-Unie.

IV. INDONESIE.

Uit het vermelde in vorige maandoverzichten blijkt, dat de Nederlandse communisten zich ook in het bijzonder plegen bezig te houden met allerlei gebeurtenissen in Azië. Dit loopt volkomen parallel met de in toenemende mate door Moskou in dit werelddeel ontwikkelde activiteit. Het is duidelijk, dat de verspreiding van het communisme in Azië en het

onder invloed van Moskou brengen van de verschillende Aziatische landen een hoofddoel is, dat stelselmatig wordt nagestreefd.

Reeds in de eerste jaren na de vestiging van het Sowjet-regiem verkondigde het Kremlin via de toenmalige Komintern, dat in China de sleutel lag voor het communisme in Azië. Dit standpunt is nimmer prijsgegeven en uiteindelijk is door de overwinning der communistische legers in China en de daarop gevolgde stichting der Volksrepubliek de communistische penetratie in andere Aziatische gebieden in beduidende mate vergemakkelijkt. De Amerikaanse en Westerse invloeden en belangen moeten daar naar Moskou-recept volkomen vernietigd worden.

In verband met de 1 Mei-feesten heeft de communistische partij in Rusland via Radio-Moskou er nogmaals op gewezen, dat China de zegepraal van het communisme in het Verre Oosten is en tevens het fiasco van het Amerikaanse imperialisme.

Het is dan ook vanzelfsprekend, dat de U.S.S.R. zoveel mogelijk nadruk leggen op elke nieuwe overwinning van de communistische legers in China (thans de verovering van Hainan) en dat de communistische partijen in de Westerse landen dit voorbeeld volgen en alles doen om ook in dit opzicht de politiek van het Kremlin te steunen. Vandaar dat de C.P.N. en de andere Nederlandse communistische organisaties de belangstelling voor de communistische vorderingen en mogelijkheden in het vergelegen Azië in woord en geschrift zeer levendig (moeten) houden.

In beide gevallen is het bijvoorbeeld Annie Averink, die regelmatig activiteit ontwikkelt. Laatstelijk heeft zij onder de initialen A.A. uitvoerig in "De Waarheid" geschreven over het bij "Pegasus" te Amsterdam verschenen boekje van Mao Tse Tung, handelende over de "Strategische problemen van de revolutionaire oorlog".

Hoewel het in 1936 geschreven boekje over militaire problemen handelt is het toch van veel belang voor het partijwerk en ook leerzaam - aldus A.A. - omdat het laat zien, hoe de grote leider van het Chinese volk, Mao Tse Tung, de wetenschap van Marx, Lenin en Stalin op de Chinese omstandigheden toepast.

In een andere, onlangs ook bij "Pegasus" verschenen brochure: "Uit het land van Mao" van de hand van Annie Averink heeft zij een uitvoerige propagandistische beschrijving gegeven van haar ervaringen in China, toen zij in December 1949 het Aziatisch Vrouwencongres (te Peking) bijwoonde. Hierin heeft zij het zelfs bestaan te verkondigen, dat het Chinese volk gedurende eeuwen ook door kapitalisten uit Den Haag tot op het merg is uitgebuit.

De bevrijdingsstrijd in Indonesië - aldus de brochure - is in de Schouwburg te Peking met Javaanse dansen gedemonstreerd. "Onder de tonen van het Wilhelmus begint de "politioenele actie". Het volk wordt neergeslagen. Doch op het eind van de dans verheft het zich en verenigt zich rond de rode vaan".

In de "Mei-oproep 1950 van de C.P.N." zijn ook het "Nieuwe China" en "de gemeenschappelijke strijd met het volk van Indonesië niet vergeten.

De eerder betoonde belangstelling voor de communistische strijd in

Indo-China vindt weerklank in een - vertraagd ontvangen - telegram van de communistische partij Viëtnam aan de C.P.N. ter gelegenheid van haar jongste congres. Daarin wordt o.a. een schitterend succes toegewenst in de strijd voor de bevrijding van de Nederlandse arbeidersklasse en het Nederlandse volk.

In het laatst verschenen nummer van "Indonesia Merdeka", orgaan van de "Perhimpunan Indonesia" (P.I.) te Amsterdam, is onder het opschrift: "Indonesië en de Sowjet-Unie" een redactioneel artikel opgenomen.

Na de mededeling, dat de R.I.S. aan Nederland had verzocht om bemiddeling te verlenen bij het tot standkomen van diplomatieke betrekkingen tussen haar en de Sowjet-Unie, wordt opgemerkt, dat Rusland daarop de R.I.S. heeft uitgenodigd gedelegeerden naar Moskou te zenden om daarover besprekingen te houden. Ook van andere Oost-Europese landen zijn soortgelijke uitnodigingen ontvangen.

Vervolgens wordt een korte uiteenzetting gegeven over de uitzonderlijke buitenlandse politiek der Sowjet-Unie in samenwerking met de Oost-Europese landen en China. Deze politiek heet te zijn ingesteld op de beginselen van socialisme en volksdemocratie.

Na er verder op gewezen te hebben, dat de volkeren van de Oost-Europese landen met het Chinese volk onafgebroken strijden tegen het verenigde imperialisme in Zuid-Oost-Azië, wordt verkondigd, dat als gevolg van de erkenning van Indonesië door de Sowjet-Unie en het aanknopen van diplomatieke betrekkingen, ook met andere Oost-Europese socialistische staten, het Indonesische volk als het ware automatisch in de strijd tegen het imperialisme is ingeschakeld.

Door de diplomatieke betrekkingen met de Sowjet-Unie - aldus vervolgt het artikel - zal Indonesië niet alleen verbonden zijn met Rusland doch ook met de socialistische Oost-Europese landen. Het Indonesische volk mag zich hierom gelukkig prijzen, daar deze betrekkingen en handelsovereenkomsten met de socialistische landen economische voordelen zullen opleveren.

26-5-'50

V. OVERZICHT DER STAKING IN MEI 1950.
Zie blz. 13.

OVERZICHT DER STAKINGEN IN APRIL 1950.

-13-

V
O
l
g
n
g

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging Vakbonden	Resultaat	
Veearbeiders te Nieuw-Weer- dinge.	Weigering om tegen vastgesteld loon de arbeid aan te vangen.	EVC-B.L.Z. stookte	arbeiders onder vastgestelde voor- waarden geleidelijk aan het werk gegaan.	11
Arbeidsters Gemeentelijke Wasserij te Amsterdam	eis: verhoging uurloon van 66 cent op 70 cent.	EVC-BNOP stookte	Alle staaksters per 3.4.50 ontslagen; ac- tie wordt echter v. d. zijde der staak- sters doorgezet.	2
Confectiefabr Jessay&Lissau Amsterdam	protest tegen ontslag van 2 naaisters	---	actie duurt voort.	3
Centr. Suiker Mij te Stan- daardbuiten	transportarb. weigerden schip te lossen tegen geldende loonvoorwaar- den	---	eerst andere arb. te werkgesteld; later al- le arb. tegen oude voorw. weer aangenge- men.	4
Conservenfabr Tieleman&Dros Leiden.	protest tegen aanwezig- heid van tijdopnemers.	Uniebon- den bemid- delden.	stakingsverlet uitbe- taald; tijdopnemers blijven aanwezig	5
R'dams Zand- straalbedrijf Vlissingen.	deputaten van arb. voor eis v. loonsverhoging ontslagen; andere arb. staakten daarop	Unie tegen; EVC stookte	eisen niet ingewil- ligd ontslag bleef gehandhaafd.	6
Bouwwakarb. Zaandam.	eis verhoging loontoe- slag van 25 op 30%	---	eis ingewilligd; werk nadien normaal hervat	7
Confectie- fabr. S. Cohen Enschede	weigering opgedragen arbeid uitvoeren en protest tegen loons- voorwaarden; enige kor- te stakingsacties gin- gen hieraan vooraf.	EVC-ATEK steunde	werk op oude voorwaar- den hervat; 5 arbeid- sters ontslagen.	8
CV Erven An- kersmits Ka- toenfabrie- ken Deventer	protest tegen ontslag van een arbeider we- gens brutaal optreden tegenover zijn chef.	EVC-ATEK stookte	staking verliep ge- leidelijk; allen-op 2 ontslagenen na- het werk hervat; geen resultaten.	9

